

Kiinan kansantasavalta

中华人民共和国

Perttu Ahola
Kempeleen
lukio
2008

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	3
2. LUONTO	3
2.1 JOET	4
2.2 ILMASTO	5
3. VÄESTÖ JA TALOUS	7
3.1 ELINKEINOT	8
3.2 LIIKENNEYHTEYDET	8
4. ONGELMIA JA KEHITTÄMISMAHDOLLISUUKSIA	8
5. LÄHTEET	9

Kuva 1.

1. JOHDANTO

Kiina on 1,3 miljardin asukasluvullaan maailman suurin maa. Sen pinta-ala on 9 596 960 km². Se sijaitsee itäisessä Aasiassa, Etelä-Kiinan meren pohjoispuolella ja Itä-Kiinan meren ja Keltaisenmeren länsipuolella. (Kuva 1, 2) Sen 14 rajanaapurina (kuva 2) ovat Afganistan (yhteinen raja vain 76 km), Bhutan, Intia, Kazakstan, Kirgisia, Laos, Mongolia, Myanmar, Nepal, Pakistan, Pohjois-Korea, Tadžikistan, Venäjä ja Vietnam. Kiina sijaitsee noin pituuspiirien 75°E ja 135°E sekä leveyspiirien 20°N ja 50°N välissä.

[<http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Kiina&oldid=5389558>]

[<http://edu.vantaa.fi/vasamanet/sisalto/historia123/tilastot/tilasto22.htm>]

2. LUONTO

Kiinan itärannikko on hyvin tiheään asuttua alluviaalitasankoa ja eteläinen rannikko vuoristoisempaa. Lännessä, kiinan etelärajalalla sijaitsee Himalajan vuoristo, joka erottaa Tiibetin ylängön Intian niemimaasta. Siellä sijaitsee Mount everest (8848m), Kiinan ja koko maailman korkein kohta. Pohjoisemmat läntiset osat ovat itärannikkoon verrattuna erittäin harvaanasuttua autiomaata. (Kuva 3)

[<http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Kiina&oldid=5389558>]

[<http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Himalaja&oldid=5421259>]

Kuva 2.

2.1 JOET

Kiinan halki virtaa kaksi suurta jokea, Jangtse-joki ja Keltainenjoki. Jangtsea pidetään perinteisesti Etelä- ja Pohjois-Kiinan jakajana. Se laskee Tyynen valtameren Shanghaiin kohdalla ja on 6300 kilometrillään Aasian pisin ja maailman kolmanneksi pisin joki. Jangtse on tulvinut vakavasti neljä kertaa viimeisten sadan vuoden aikana, tappaen satoja tuhansia ihmisiä. Alueelle osittain jo rakennettu pato vähentää tulvimista huomattavasti. Keltainenjoki, toiselta nimeltään Huanghe, on kiinan toiseksi pisin joki ja pituudeltaan 5464 km. Joen nimi johtuu sen kuljettamista sedimenteistä johtuvasta kellanruskeasta väristä. Joen uoma on muuttunut vuoden 602 eaa. jälkeen merkittävästi ainakin viidesti. Tällä hetkellä joki virtaa Shandongin maakunnan pääkaupungin läpi ja laskee Bohainmereen.

[<http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Kiina&oldid=5389558>]

[<http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Jangtse&oldid=5180211>]

[<http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Keltainenjoki&oldid=5419294>]

Kuva 3.

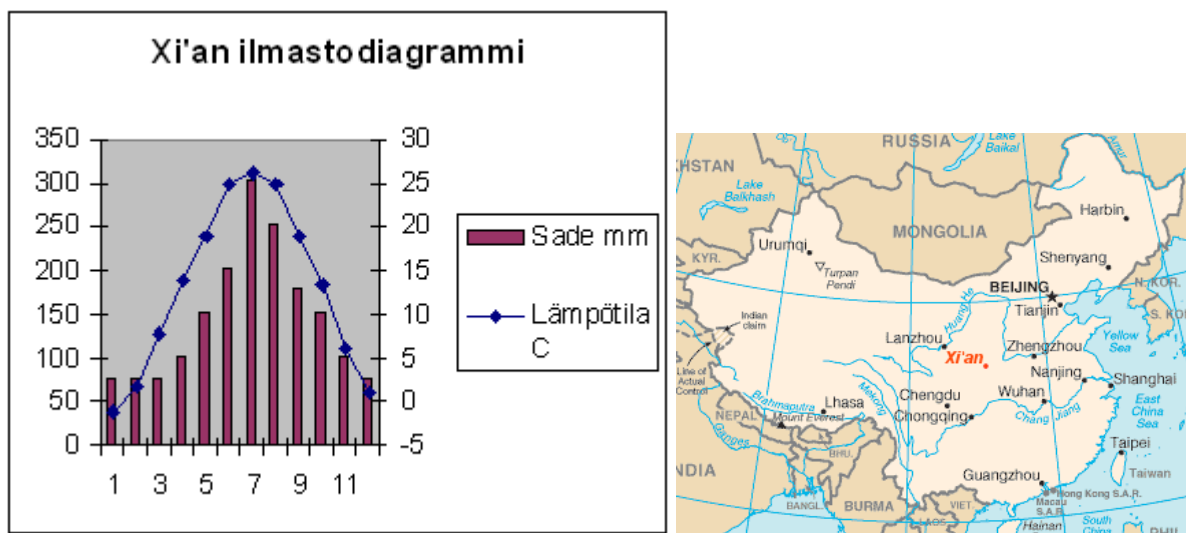
2.2 ILMASTO

Maan pohjoisissa osissa ilmasto on subarktinen, etelässä trooppinen. Monsuunit vaikuttavat merkittävästi sadekauden aikaan ja ne näkyvät myös vuosittaisissa sademäärissä. Maan lämpötilaerot ovat suurimmat talvella, eteläosien lämpötilojen pysyessä aina yli +10:n ja pohjoisimman provinssin [Heilongjiangin](#) keskilämpötilan ollessa jopa -30 astetta (kuva 6 ja 7).

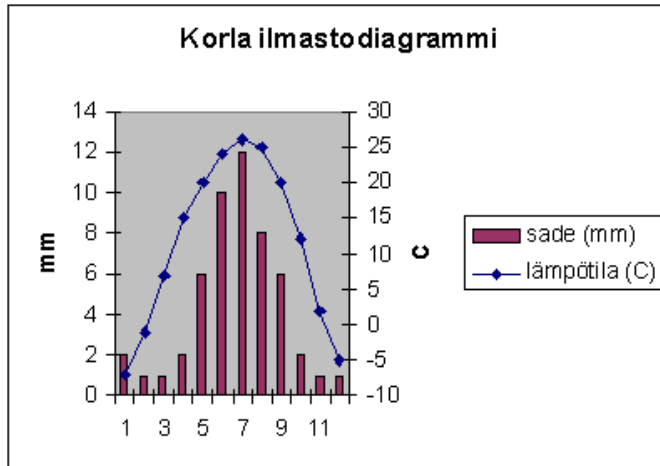
Kiinan eteläosat kuuluvat subtrooppiseen vyöhykkeeseen, jonka talvet ovat viileitä. Tämän alueen metsiä on vähän, ja niissä kasvaa ainavihanteja tammilajeja, korallipuita, neidonhiuspuita, ja bambua. Lännempänä on vuoristoisempaa, jossa alarinteillä kasvaa subtrooppista, ylärinteillä alpiinista kasvillisuutta eli vuoristokasvillisuutta. Kiinan pohjoisosissa on lehtimetsävyöhykettä, jolla sataa ympäri vuoden, vaikkeivat monsuunit vaikutakaan. Niissä kasvaa tammia, hemlokkeja, pihtoja, vaahteroita, koivuja, punapuita, saarnia ja lehmuksia.

[<http://fi.wikipedia.org/wiki/Vuoristokasvillisuus>]

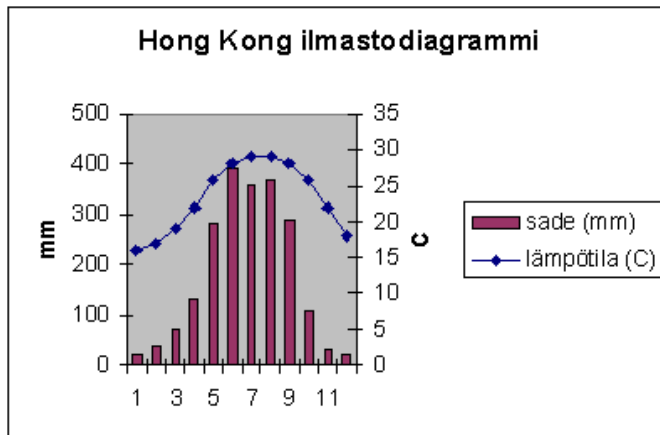
[<http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Kiina&oldid=5389558>]

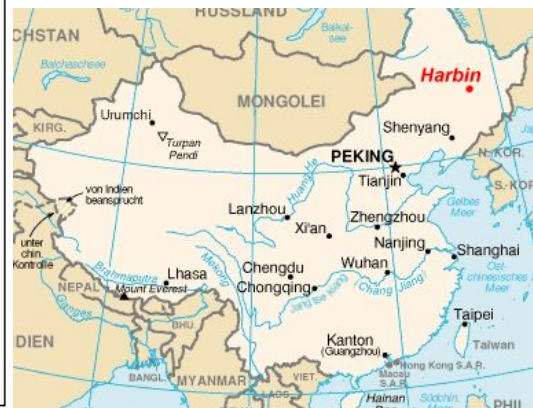
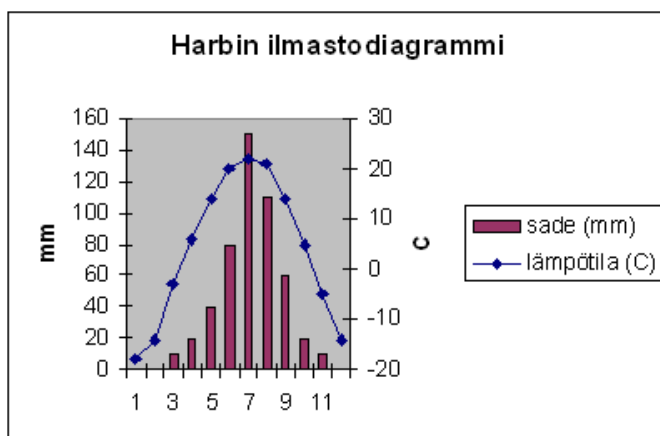
Kuva 4. Xi'anin ilmastodiagrammi ja sijainti. Sisämaan ilmastoa.

Kuva 5. Korlan ilmastodiagrammi ja sijainti. Läntisen aavikon ilmasto.

Kuva 6. Hong Kongin ilmastodiagrammi ja sijainti. Etelärannikon ilmasto.

Kuva 7. Harbinin ilmastodiagrammi ja sijainti. Pohjoisen ilmasto.

3. VÄESTÖ JA TALOUS

- Asukasluku: 1,3 miljardia
- Eliniänodote 71/74 (miehet/naiset)
- Lapsikuolleisuus 27 lasta / 1000

Asutus on tiheintä itärannikolla ja harvinta luoteessa sijaitsevilla aavikoilla.

Kiinassa on käytössä *yhden lapsen politiikka*, jonka tarkoituksena on hillitä väestönkasvua. Se otettiin käyttöön 1979. Kiinan väestönkasvusta ei ole varmoja tietoja, koska tilastot eivät ole luotettavia.

[http://fi.wikipedia.org/wiki/Yhden_lapsen_politiikka]

[<http://fi.wikipedia.org/wiki/Kiina>]

http://www.redcross.fi/punainenristi/kansainvalinenapu/maat/fi_FI/kiina/

Valtaosa, 93,5%, Kiinan kansalaisista on Han-kiinalaisia. Loppu 6,5% (90 milj. ihmistä) koostuu n. 55 etnisestä vähemmistöstä. Osalla vähemmistöistä on tiettyjä etuuksia. Esimerkiksi yhden lapsen politiikka ei sido kaikkia vähemmistökansoja. Hieman yli puolet (53%) Kiinan kansalaisista puhuu äidinkielenään mandariinikiinaa, joka on opetuskielenä koko maassa. Muita puhuttuja kieliä on 100-120. Nykyisin uskontoja pidetään ei-toivottuina, mutta ei kiellettyinä. Eri kansallisuuksilla on eri uskontoja. Han-kiinalaiset ovat tavallisesti ateisteja, buddhalaisia, kristittyjä tai taolaisia. Vähemmistökansallisuuksien keskuudessa tavallisimpia ovat islam, buddhalaisuus (myös lamalaisuus), kristinusko ja šamanismi.

[<http://fi.wikipedia.org/wiki/Kiina>]

Kiina oli 1970-luvulla yksi maailman köyhimmistä maista; köyhempi kuin useat Afrikan maat tai Intia. Sittemmin Kiina on sallinut kasvavassa määrin kapitalismia, ja Kiinan BKT/asukas on monikymmenkertaistunut, nykyään sen ollessa n. 8000 USD. (2006) Tuloerot köyhien ja varakkaiden välillä ovat suuret ensimmäisenä kapitalismiin siirtyneiden rannikkokaupunkien ja sisämaan välillä. Kiinan nykyistä finanssijärjestelmää vaivaa viime vuosikymmeninä myönnettyt lainat epätehokkaille valtionyhtiöille.

[<http://fi.wikipedia.org/wiki/Kiina>]

3.1 ELINKEINOT

Teollisuus ja rakentaminen ovat 48% Kiinan bruttokansantuotteesta, palvelut 40.3%. Vuonna 2003 49% työskenteli maataloudessa, metsätaloudessa ja kalastuksessa; 22% teollisuudessa ja rakentamisessa ja 29% palvelusektorilla. Kiina ruokkii 8% peltopinta-alallaan 20% maailman väestöstä. Kiinan maatalous on kollektiivista, joten se vie suuren osan työvoimasta, kun esim. Yhdysvalloissa se vie 2%, vaikkakin Kiinan hallinto on taipumassa maatalouden yksityistämiseen.

[<http://fi.wikipedia.org/wiki/Kiina>]

3.2 LIIKENNEYHTEYDET

Kiinan tärkeimmät pidempien matkojen kulkuyhteydet ovat rataverkko, joka on valtion omistuksessa, ja linja-autot. Valtio on yhdistänyt 90-luvun lopulla koko maan valtatieverkostolla, joka on parantanut sisämaan liikenneyhteyksiä roimasti. Yksityisautoilu on tulossa normaalimmaksi, vaikka 10 vuotta sitten sitä ei ollut lähes ollenkaan. Suurissa kaupungeissa on käytössä myös metroja ja lähijunia.

[http://en.wikipedia.org/wiki/People's_Republic_of_China]

4. ONGELMIA JA KEHITTÄMISMAHDOLLISUUKSIA

Kiinalla on valtavia ympäristöongelmia. Kiinan ympäristöviranomaisten mukaan 1/4 kiinalaisista juo saastunutta vettä, 1/3 hengittää vakavasti saastunutta ilmaa ja 70 % syöpätapauksista johtuvat ympäristösaasteista. Kiinan ilmastokaasupäästöt ovat maailman suurimpia, 300 kaupungissa on vakava vesipula ja kiinalaisista eläinlajeista 385 on vaarassa kuolla sukupuuttoon.

[<http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Kiina&oldid=5389558>]

5. LÄHTEET

Kiina. (2008, syyskuun 1). *Wikipedia*, . Haettu 09.04, syyskuun 2, 2008 osoitteesta <http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Kiina&oldid=5389558>.

China. (2008, August 31). In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Haettu 09:02, syyskuun 2, 2008, osoitteesta <http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=China&oldid=235316940>

<http://edu.vantaa.fi/vasamanet/sisalto/historia123/tilastot/tilasto22.htm> 2.9.2008

Himalaja. (2008, syyskuun 8). *Wikipedia*, . Haettu 09.20, syyskuun 9, 2008 osoitteesta <http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Himalaja&oldid=5421259>.

Jangtse. (2008, heinäkuun 29). *Wikipedia*, . Haettu 09.27, syyskuun 9, 2008 osoitteesta <http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Jangtse&oldid=5180211>.

Keltainenjoki. (2008, syyskuun 7). *Wikipedia*, . Haettu 09.28, syyskuun 9, 2008 osoitteesta <http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Keltainenjoki&oldid=5419294>.

<http://www.chinahighlights.com/travelguide/> 9.2008

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Vuoristokasvillisuus> 9.2008

<http://www.weatherbase.com> 9.2008

http://fi.wikipedia.org/wiki/Yhden_lapsen_politiikka 9.2008

http://www.redcross.fi/punainenristi/kansainvalinenapu/maat/fi_FI/kiina/ 9.2008